MATERIAŁY DYDAKTYCZNE

Odcinek 10: Co zrobiłby Piłsudski?

Tematyka

Program dotyczy roli jaką w swych czasach odrywał Józef Piłsudski, szczególnie w wymiarze inspirowania i tworzenia wokół siebie specyficznego środowiska politycznego – piłsudczyków.

!

Wykorzystaj w przygotowaniu swoich wykładów lub lekcji szkolnych poniższe propozycje oraz program:

- cały odcinek:

  https://youtu.be/taqkk10e2oM

- zwiastun programu:
  https://youtu.be/fXKPsT7yUJs

Zagadnienia wstępne

1. Proponuje się rozpoczęcie bloku zajęć od nakreślenia historycznej sytuacji Polski w pierwszych czterech dekadach XX wieku. Szczególną uwagę należy zwrócić na kwestie związane z odzyskaniem przez Polskę niepodległości, w tym rolę Józefa Piłsudskiego. Pomocne będzie naszkicowanie jego biografii.
2. Osobna część winna być poświęcona aspektom ustrojowym funkcjonowania Polski w dwudziestoleciu międzywojennym z akcentem położonym na tzw. Małą Konstytucję, Konstytucję Marcową oraz Konstytucję Kwietniową. Prowadzący dokonuje również wprowadzenia dotyczącego roli Józefa Piłsudskiego oraz pełnionych przez niego funkcji.

3. Swobodna dyskusja uczestników zajęć na temat: z czym kojarzymy współcześnie Józefa Piłsudskiego (również jeżeli chodzi o przypisywane mu cechy osobowościowe)
4. Swobodna dyskusja na temat roli wybitnych jednostek w polityce. Zainspirowanie uczestników zajęć do rozważenia co dobrego, a co złego przynosi państwom fakt sprawowania władzy przez charyzmatycznych liderów. Do rozważenia: Czy zależy to od typu ustroju? Czy zależy to od czasów i konkretnej sytuacji?
5. Dyskusja na temat: Co może powodować, że przywódca staje się powszechnie uznanym i poważanym liderem? Do rozważenia: Charyzma? Umiejętności socjotechniczne? Sprawnie funkcjonujące otoczenie polityczne?

Część 1/3:
Lider i jego ludzie

Emisja pierwszej części programu: **(0:00-15:07)**

Zagadnienia do dyskusji i pytania:

1. Jakie niebezpieczeństwo wiązało się z faktem, że obóz piłsudczyków po śmierci Józefa Piłsudskiego zadawał sobie często pytanie: *co zrobiłby Piłsudski?*
2. Jakie niebezpieczeństwo dla sytuacji politycznej Polski niósł fakt, że Józef Piłsudski był tak silnym liderem?

MATERIAŁY DYDAKTYCZNE

Odcinek 10: Co zrobiłby Piłsudski?

3. Zdanie: *co zrobiłby Piłsudski* jest cytatem z korespondencji dwóch wybitnych piłsudczyków. O kogo chodzi i kim oni byli? (na zdjęciach poniżej)

[1] ilustracja do pytania nr. 3
Michał Sokolnicki

[2] ilustracja do pytania nr. 3
Wacław Jędrzejewicz jako minister, 1934

[3] ilustracja do pytania nr. 4
Walery Sławek

4. Na zdjęciu powyżej przedstawiony jest polityk blisko związany z Józefem Piłsudskim, o którym krążyła anegdota, że nawet po śmierci Marszałka podnosił słuchawkę, aby zadzwonić do niego i prosić o radę. Kto to był i jakie funkcje pełnił w dwudziestoleciu międzywojennym?

5. Jak do Józefa Piłsudskiego zwracali się jego najbliżsi współpracownicy?

6. Kim był Sławoj Felicjan Składkowski?

7. Na zdjęciu obok Józef Piłsudski przedstawiony jest ze swoim najbardziej zaufanym powiernikiem i współpracownikiem. Kto to był i jakie były ich wzajemne relacje?

[4] ilustracja do pytania nr. 7
Józef Piłsudski i Bolesław Wieniawa

MATERIAŁY DYDAKTYCZNE

Odcinek 10: Co zrobiłby Piłsudski?

8. Dlaczego ludzie mają tendencję do podążania za liderami, tak jak to było w przypadku Józefa Piłsudskiego?
9. Jak wyglądały relacje Józefa Piłsudskiego z otoczeniem? Czy otaczał się on wieloma ludźmi czy raczej stronił od kontaktów. Jak zmieniało się to w czasie?
10. Kto był mentorem Józefa Piłsudskiego?

[5]

Uroczystości pogrzebowe Gabriela Narutowicza

11. Przy okazji jakich wydarzeń Józef Piłsudski wycofał się z piastowania formalnych wiodących stanowisk w państwie?
12. Co oznaczać może, że środowisko piłsudczyków charakteryzował brak doktryny?
13. Jaka główna idea stała w centrum zamysłów politycznych Józefa Piłsudskiego?

MATERIAŁY DYDAKTYCZNE

Odcinek 10: Co zrobiłby Piłsudski?

Część 2/3:
Hierarchia środowiska

Emisja drugiej części programu: **(15:08-29:14)**

Zagadnienia do dyskusji i pytania:

1. Co najbardziej spajało środowisko piłsudczyków (oprócz osoby samego wodza)?
2. Co to był Związek Walki Czynnej?
3. Jak wyglądała hierarchia w środowisku piłsudczyków?
4. Zdjęcie obok przedstawia znanego europejskiego polityka, którego często porównywano do Józefa Piłsudskiego. Kto to i co w zasadniczy sposób różniło środowiska skupione wokół niego oraz Józefa Piłsudskiego?
5. Jaką rolę pełniło kombatanctwo w spajaniu środowiska piłsudczyków?
6. Kiedy Piłsudski stał się niekwestionowanym przywódcą dla swego środowiska?
7. Na czym polegała hierarchia w obrębie tzw. drużyny Piłsudskiego?
8. Kto (na zdjęciu obok) był najbardziej zaufanym człowiekiem Józefa Piłsudskiego jeżeli chodzi o armię, relacje z nią i kwestie wojskowe?

[6] ilustracja do pytania nr. 4
Charles de Gaulle,
II wojna światowa

[7] ilustracja do pytania nr. 8
Kazimierz Sosnkowski, 1915

9. Kto (na zdjęciu obok) był zaufanym człowiekiem Józefa Piłsudskiego jeżeli chodzi o relacje z parlamentem?

10. Jakie były relacje Piłsudskiego z Aleksandrem Prystorem? Kim on był i jakie stanowiska zajmował?

[8] ilustracja do pytania nr. 9
Bogusław Miedziński

[9] Rząd Aleksandra Prystora, 1931

Część 3/3:
Na emigracji

Emisja trzeciej części programu: **(29:15-45:26)**

Zagadnienia do dyskusji i pytania:

1. Co miała na myśli Zofia Zafiszanka, pisząc do Piłsudskiego, że należałoby pomyśleć nad oczyszczeniem obozu piłsudczykowskiego z ludzi bezideowych?

2. Jakie zjawisko określano mianem tzw. Czwartej Brygady? Dlaczego jej istnienie było problem dla obozu piłsudczyków?

3. Kiedy w obozie piłsudczyków doszło do znaczących podziałów?
4. Zdjęcie poniżej przedstawia prezydenta Ignacego Mościckiego wręczającego buławę marszałkowską generałowi Edwardowi Rydzowi-Śmigłemu.

   Kto był głównym kontrkandydatem Rydza-Śmigłego?

[10]

ilustracja do pytania nr. 4
Prezydent Ignacy Mościcki wręcza buławę marszałkowską Edwardowi Śmigłemu-Rydzowi, 1936

5. Jakie były losy środowiska piłsudczyków po 1939 roku na emigracji? Czy doszło do konsolidacji?
6. Z czym wiązał się kryzys przywództwa na emigracji w latach 50-tych XX wieku?
7. Po której stronie opowiedzieli się piłsudczycy podczas okresu dwuwładzy rządów RP na wychodźtwie (lata 50-te i 60-te XX wieku)?
8. Na czym polegała złożoność stosunku piłsudczyków do PRL?
9. Jakie było miejsce państwa w myśli i koncepcjach piłsudczyków?

Podsumowanie

1. Słownik postaci i terminów:

Michał Sokolnicki – polityk i dyplomata okresu dwudziestolecia międzywojennego. Związał się z Józefem Piłsudskim w okresie przed I wojną światową. W 1919 roku był członkiem polskiej delegacji na konferencji pokojowej w Paryżu. W dwudziestoleciu międzywojennym pełnił funkcje dyplomatyczne w Finlandii, Danii oraz najdłużej w Turcji. W okresie po 1945 roku nie wrócił do kraju i pozostał na emigracji w Turcji aż do śmierci w 1967, już jako osoba prywatna.

Wacław Jędrzejewicz – polityk, wojskowy, historyk. Podczas I wojny światowej związany z Polską Organizacją Wojskową, a następnie członek I Brygady Legionów. W dwudziestoleciu międzywojennym, jako zaufany człowiek Józefa Piłsudskiego, pełnił liczne funkcje w strukturach wojskowych, dyplomatycznych oraz rządowych, również w randze ministra. W okresie II wojny światowej wyemigrował do Stanów Zjednoczonych, gdzie pozostał aż do śmierci w 1993 roku, będąc aktywnym działaczem polonijnym, między innymi zakładając i prowadząc przez wiele lat Instytut Józefa Piłsudskiego w Ameryce.

Walery Sławek – polityk, wojskowy, jeden z najbliższych i najbardziej zaufanych ludzi Józefa Piłsudskiego. Trzykrotny premier rządu w dwudziestoleciu międzywojennym oraz twórca wpływowego BBWR (Bezpartyjnego Bloku Współpracy z Rządem). Po śmierci Józefa Piłsudskiego Sławek był stopniowo odsuwany od wpływów. W 1939 roku popełnił samobójstwo.

Sławoj Felicjan Składkowski – polityk, wojskowy, legionista. W okresie II RP sprawował liczne funkcje polityczne, między innymi ministra spraw wewnętrznych, a od 1936 do 1939 funkcję premiera. Po internowaniu rządu w Rumunii udał się na emigrację, a następnie jeszcze podczas wojny wstąpił do armii polskiej na zachodzie, nie biorąc jednak czynnego udziału w walkach. Po zakończeniu II wojny pozostał na emigracji w Wielkiej Brytanii.

Bolesław Wieniawa-Długoszowski – legionista, wojskowy w randze generała, najbardziej zaufany współpracownik Józefa Piłsudskiego. Jedna z najbarwniejszych postaci dwudziestolecia międzywojennego, znany z bardzo rozbudowanego życia towarzyskiego. Pod koniec lat 30-tych został mianowany ambasadorem w Rzymie. W okresie II wojny zmuszony był udać się na emigrację, ostatecznie do Stanów Zjednoczonych, gdzie w 1942 roku popełnił samobójstwo.

Bronisław Szwarce – XIX wieczny działacz niepodległościowy. W wyniku udziału w Powstaniu Styczniowym spędził wiele lat w rosyjskich więzieniach, ostatecznie został zesłany na Syberię. W okresie zesłania poznał Józefa Piłsudskiego, dla którego stał się kimś w rodzaju mentora.

Związek Walki Czynnej – Tajna organizacja wojskowa założona w 1908 r. we Lwowie i kierowana przez Kazimierza Sosnkowskiego. Miała na celu przygotowanie kadr do przyszłej walki zbrojnej o niepodległość Polski.

Kazimierz Sosnkowski – działacz niepodległościowy, legionista, wojskowy oraz polityk. W okresie przed I wojną światową twórca Związku Walki Czynnej, a następnie szef sztabu tej organizacji. W okresie II RP, jako osoba zaufana Józefa Piłsudskiego, pełnił funkcję ministra spraw wojskowych. Podczas kampanii wrześniowej 1939 roku pełnił funkcję dowódcy Frontu Południowego. W latach 1943-1944 był Wodzem Naczelnym Polskich Sił Zbrojnych. Następnie ze względu na stanowczą krytykę ZSRR (ówczesnego sojusznika aliantów) został odsunięty od wpływów i zmuszony do pozostania przez pewien czas na emigracji w Kanadzie.

Po zakończeniu wojny ponownie zaczął aktywnie działać politycznie, tym razem na rzecz zjednoczenia środowisk emigracyjnych.

Bogusław Miedziński – wojskowy, dziennikarz, polityk. W okresie I wojny światowej członek Polskiej Organizacji Wojskowej oraz legionista. W okresie II RP aktywny polityk, między innymi w latach 1927-1929 pełniący funkcję ministra, piastujący też stanowiska Wicemarszałka Sejmu, Marszałka Senatu. W latach 30-tych aktywny jako polski potentat prasowy mający udziały w wielu wpływowych tytułach gazet. W okresie po 1939 roku żył na emigracji.

Aleksander Prystor – polityk i wojskowy. W okresie II RP pełnił między innymi funkcje ministra pracy i opieki społecznej oraz ministra przemysłu i handlu. W 1931 roku przez krótki okres sprawował również urząd premiera.

Akcja pod Bezdanami – atak członków Organizacji Bojowej PPS na przewożący pieniądze rosyjski pociąg pocztowy w1908 r. Akcja zakończyła się sukcesem.

2. Zalecana literatura:

K. Kloc, *Dobrze jest pomyśleć w takich czasach, co zrobiłby Piłsudski.* Listy Wacława Jędrzejewicza i Michała Sokolnickiego, inVerso 2022

K. Kloc, *Piłsudski. Studium Fenomenu Komendanta*, Ośrodek Myśli Politycznej 2021

A. Garlicki, *Józef Piłsudski 1867-1935*, Znak 2021

Polska Niepodległa. Encyklopedia PWN, PWN 2019

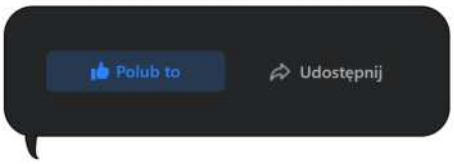
3. Cele dydaktyczne:

- Poszerzenie wiedzy dotyczącej historii Polski w okresie dwudziestolecia międzywojennego (odniesienie do PRK P6S_WG)
- Uświadomienie jaki wpływ może mieć charyzmatyczna jednostka na losy polityczne państwa (odniesienie do PRK P6S_WK)

MATERIAŁY DYDAKTYCZNE

Odcinek 10: Co zrobiłby Piłsudski?

Korzystając z materiałów, nie zapomnij o subskrypcji kanału „**Historia dzieje się!**” na Youtube:
https://www.youtube.com/channel/UCsFKYGMlBdRQ4BtIkXQ-GGA/featured
(obok przycisku „subskrybuj” naciśnij też dzwoneczek, by dostawać informacje o nowych odcinkach)

Prosimy – zalajkuj profil Facebookowy „**Historia dzieje się!**” i daj znać innym, jeśli program Ci się podobał (udostępnij):
https://www.facebook.com/Historiadziejesie

Materiały dydaktyczne opracował: dr Konrad Oświecimski
Opracowanie graficzne: Joanna Zawadzka

Publikacja sfinansowana ze środków budżetu państwa w ramach programu Ministra Edukacji i Nauki pod nazwą „Nauka dla Społeczeństwa” nr projektu NdS/537149/2021/2022, kwota finansowania 873 080 zł (całkowita wartość projektu).

zespół kierujący projektu:
dr Paweł Nowakowski
dr Łukasz Burkiewicz
dr Konrad Oświecimski
mgr Tomasz Konturek

Fundacja Ignatianum

Wykorzystane materiały ilustracyjne:

[1] Michał Sokolnicki, https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Sokolnicki_Michal.jpg — str. 3

[2] Wacław Jędrzejewicz jako minister, 1934, https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Wac%C5%82aw_J%C4%99drzejewicz,_minister_van_onderwijs_en_cultuur_in_Polen,_Bestanddeelnr_190-1257.jpg — str. 3

[3] Walery Sławek, https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Walery_S%C5%82awek.PNG — str. 3

[4] Józef Piłsudski i Bolesław Wieniawa - Dlugoszowski, https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Komendant_J%C3%B3zef_Pi%C5%82sudski_z_por._Boles%C5%82awem_Wieniaw%C4%85-D%C5%82ugoszowskim,_1916.jpg — str. 3

[5] Uroczystości pogrzebowe Gabriela Narutowicza, https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Gabriel_Narutowicz_02.JPG — str. 4

[6] Charles de Gaulle, II wojna światowa, https://commons.wikimedia.org/wiki/File:De_Gaulle-OWI.jpg — str. 5

[7] Kazimierz Sosnkowski, 1915, https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Sosnkowski_1915.jpg — str. 5

[8] Bogusław Miedziński, https://commons.wikimedia.org/wiki/File:BoguslawMiedzinski.jpg — str. 6

[9] Rząd Aleksandra Prystora, 1931, https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Rzad_A.Prystora.jpg — str. 6

[10] Prezydent Ignacy Mościcki wręcza buławę marszałkowską Edwardowi Śmigłemu-Rydzowi, 1936, https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Rydz_Smigly_Bulawa1.jpg — str. 7